



POHJOIS-  
POHJANMAA  
COUNCIL OF OULU REGION

# Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje

## Sisällys

1 Johdanto .....	2
2 Tarkoitus ja periaatteet .....	3
3 Vastuut .....	4
4 Riskienhallintasuunnitelma .....	5
5 Seuranta ja raportointi .....	7
6 Sisäinen tarkastus .....	8

## 1 Johdanto

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuntayhtymässä perustuu kuntalakiin. Maakuntavaltuuston tehtävänä on päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista (Kuntalaki 14.2 § 7 kohta), kun taas varsinainen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen sekä järjestäminen on maakuntahallituksen tehtävä (Kuntalaki 39 § 7 kohta). Lisäksi kuntayhtymän toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (Kuntalaki 115 §).

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta määrätään hallintosäännössä sekä tässä ohjeessa. Maakuntavaltuusto päättää hallintosäännössä maakuntahallituksen, maakuntajohtajan ja vastuualuejohtajien vastuista, ja maakuntahallitus järjestää käytännön toiminnan antamalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Hallintosäännön sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat määräykset ovat hallintosäännön 58 §:ssä ja IX luvussa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje konkretisoi hallintosäännön määräykset käytäntöön. Ohjeessa kuvataan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus ja periaatteet, sekä prosessit, joiden mukaisesti riskien tunnistaminen, käsittely, valvonta ja raportointi on suoritettava. Lisäksi ohjeessa kuvataan sisäisen tarkastuksen toteuttaminen. Hallintosäännön ja tämän ohjeen määräykset koskevat Pohjois-Pohjanmaan liiton kaikkea toimintaa ja koko henkilöstöä.

## 2 Tarkoitus ja periaatteet

Riskienhallinnan tarkoituksena on turvata organisaation toiminnan häiriöttömyys ja jatkuvuus. Riskienhallinta tarkoittaa organisaation riskien tunnistamista, arviointia ja käsittelyä. Onnistunut riskienhallinta varmistaa organisaation toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisuuden, sekä toiminnan jatkuvuuden. Pohjois-Pohjanmaan liitossa riskienhallinnan osana toteutetaan myös jatkuvuudenhallintaa, eli suunnitelmallista palautumista toteutuneista riskeistä.

Sisäinen valvonta on riskienhallinnan toteuttamista ja seuranta osana organisaation jokapäiväistä toimintaa. Sisäinen valvonta tarkoittaa laajemmin kaikki niitä menettelytapoja, joilla varmistetaan organisaation toiminnan laillisuus, asianmukaisuus, tuloksellisuus ja taloudellisuus. Sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että riskienhallinta toteutuu suunnitellusti osana organisaation toimintaa, sekä tuottaa johdolle ajantasaiset, oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta ja siihen kohdistuvista riskeistä.

Sisäinen tarkastus arvioi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävyttä ja vaikuttavuutta. Sisäinen tarkastus raportoi maakuntahallitukselle ja maakuntajohtajalle, ja antaa havaintoihinsa pohjautuen toimenpide-ehdotuksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus toimii riippumattomasti ja se on eriytettävä tarkastettavien tehtävien suorittamisesta ja sisäisestä valvonnasta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetään Pohjois-Pohjanmaan liiton arvojen ja tässä ohjeessa määritettyjen periaatteiden mukaan. Määritettyjen periaatteiden ja kuntayhtymän arvojen noudattaminen varmistaa, että Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminta on lakien ja hyvän hallintotavan mukaista, ja edistää strategian toteutumista. Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminta on ammattimaista, aloite- ja yhteistyökykyistä sekä tietoperusteista.

Pohjois-Pohjanmaan liiton arvot ovat avoimuus, luovuus, reiluus ja rohkeus. Arvojen mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan liiton sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan siten, että se noudattaa seuraavia periaatteita:

- Läpinäkyvyyttä, lainmukaisuutta ja hyvää hallintotapaa
- Järjestelmällisyyttä
- Tiedon ajantasaisuutta ja oikeellisuutta
- Vastuullisuutta ja luottamuksellisuutta
- Tasapuolisuutta

### 3 Vastuut

Maakuntahallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (Hallintosääntö 66 §).

Maakuntahallitus hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat; valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti; sekä antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Maakuntajohtaja vastaa maakuntahallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävien valmistelusta ja yhteensovittamisesta Pohjois-Pohjanmaan liitossa (Hallintosääntö 67 §). Maakuntajohtajan apuna toimii hallintosäännön 11 § mukainen johtoryhmä. Maakuntajohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman sekä vastaanottaa sisäisen tarkastajan raportin ja antaa sen tiedoksi maakuntahallitukselle.

Vastuualuejohtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta vastuualueellaan maakuntahallituksen antamien ohjeiden mukaisesti (Hallintosääntö 67 §). Vastuualuejohtajat järjestävät vastuualueensa riskien seurannan ja raportoivat riskeistä johtoryhmälle tämän ohjeen mukaisesti. Vastuualuejohtajat vastaavat vastuualueensa riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta.

Henkilöstön vastuulla on toimia riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Vastuualuejohtaja voi vastuualueensa riskienhallinnan toteuttamiseksi osoittaa alaiselleen henkilöstölle tarkempia riskin käsittelyyn ja jatkuvuudenhallintaan liittyviä tehtäviä. Henkilöstön tehtävät kuvataan riskienhallintasuunnitelmassa. Henkilöstön tulee saattaa vastuualuejohtajan tietoon kaikki kohonnutta riskin todennäköisyyttä tai riskin toteutumista koskevat tiedot, joilla on merkitystä riskienhallinnan toteuttamisessa.

## 4 Riskienhallintasuunnitelma

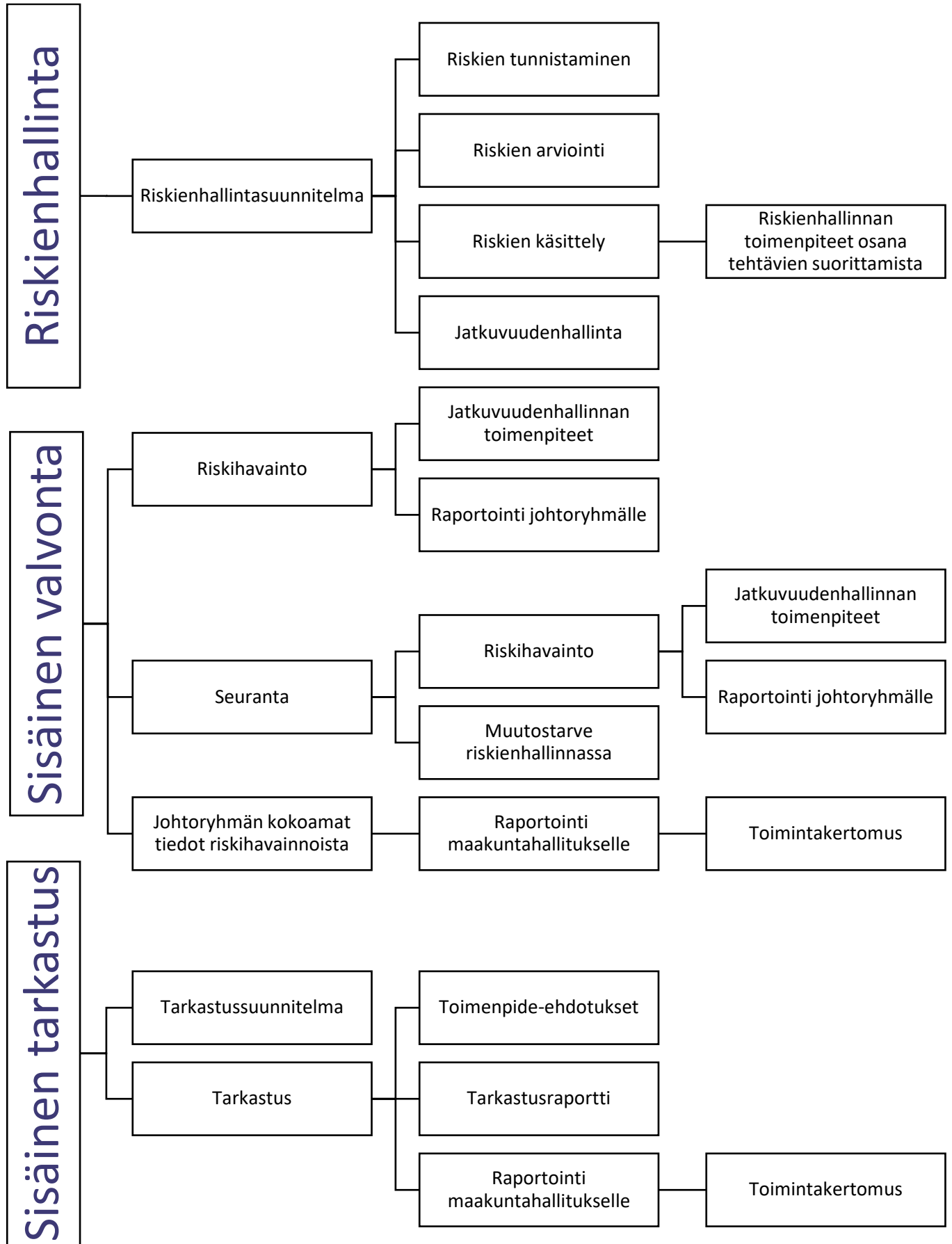
Riskienhallintaa toteutetaan laatimalla Pohjois-Pohjanmaan liiton toiminnan osa-alueittain riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallintasuunnitelma on päivitettävä vuosittain tai viivytyksettä merkittävien muutostarpeiden havaitsemisen jälkeen. Suunnitelman sisältämiä riskin- ja jatkuvuudenhallinnan toimenpiteitä toteutetaan kiinteänä osana maakunnan liiton tehtävien suorittamista. Sisäisessä valvonnassa tulee seurata, että riskienhallintasuunnitelmaa noudatetaan, ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin sen varmistamiseksi.

Rahoitusohjelmien osalta noudatetaan tämän ohjeen lisäksi mitä ohjelmien sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta säädetään ja määrätään. Ohjelmaa koskevia säädöksiä ja määräyksiä sovelletaan ensisijaisena tähän ohjeeseen nähden.

Riskienhallintasuunnitelma tulee laatia ja ylläpitää vähintään seuraavista toiminnan osa-alueista:

- EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma
- ENI-ohjelma
- Edunvalvonta
- Hankinnat ja sopimustenhallinta
- Kansainväliset toiminnot
- Kansallinen rahoitus
- Maakuntakaavoitus
- Maakuntaohjelma
- Pohjois-Pohjanmaan liiton toteuttamat hankkeet
- Päätöksentekojärjestelmä
- Talous- ja henkilöstöhallinto
- Tiedonhallinta
- Tietohallinto

## Riskienhallinnan, sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen järjestelmä



## 5 Seuranta ja raportointi

Vastuualuejohtajan on järjestettävä vastuualueensa sisäinen valvonta siten, että tunnistettuja riskejä voidaan seurata ja kohonnut riskin todennäköisyys tai riskin toteutuminen havaitaan. Riskien seurannassa on otettava huomioon yksittäisten riskien luonne. Seurannassa käytettävät mittarit ja muut keinot on valittava siten, että erityisesti nopeasti etenevät tai merkitykseltään suuret riskit voidaan havaita ilman tarpeetonta viivytystä. Riskien seuranta on kuvattava riskienhallintasuunnitelmassa.

Vastuualuejohtaja raportoi vastuualueellaan havaitusta merkittävästi kohonneesta riskin todennäköisyydestä tai toteutuneesta riskistä johtoryhmälle. Johtoryhmä kokoaa maakuntajohtajan johdolla tiedot organisaatiossa tehdyistä riskihavainnoista ja niiden käsittelystä. Maakuntahallitus antaa johtoryhmän keräämien tietojen perusteella toimintakertomuksessa tiedot keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Maakuntajohtaja antaa maakuntahallitukselle tiedot johtoryhmän keräämistä riskihavainnoista ja sisäisen tarkastuksen raportista toimintakertomuksen laatimista varten. Maakuntajohtaja tiedottaa maakuntahallitusta yksittäisistä riskeistä katsoessaan sen tarpeelliseksi.



## 6 Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen keskeisenä tehtävänä on arvioida objektiivisesti ja riippumattomasti Pohjois-Pohjanmaan liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja tuloksellisuutta (Hallintosäntö 68 §). Sisäinen tarkastus raportoi suorittamansa arvioinnin tuloksista ja tekee toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi arvioinnin tuloksista vuosittain maakuntahallitukselle ja maakuntajohtajalle.

Sisäisestä tarkastuksesta vastaa erityisasiantuntija, hallinto. Maakuntajohtaja määrää tarvittaessa sisäisestä tarkastuksesta erikseen tietyllä toiminnan osa-alueella vastaavan henkilön tarkastuksen riippumattomuuden tai muun syyn niin vaatiessa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointiprosessi toteutetaan vuosittain tarkastussuunnitelman mukaisesti. Maakuntajohtaja hyväksyy sisäisen tarkastuksen vastuuhenkilön laatiman tarkastussuunnitelman. Sisäinen tarkastus voidaan kohdentaa vuorovuosin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan eri osa-alueisiin, eikä organisaation koko toimintaa ole välttämätöntä tarkastaa vuosittain. Tarkastukseen tulee kuitenkin sisällyttää aina ne osa-alueet tai yksittäiset riskit, joiden riskienhallinnassa on tehty merkittäviä muutoksia, tai joissa on havaittu aiemmin puutteita tai toteutuneita riskejä.

Sisäinen tarkastus arvioi tarkastuksen kohteena olevien osa-alueiden tai yksittäisten riskien osalta tämän ohjeen vaatimat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimenpiteet, sekä todentaa riskien seurannan ja raportoinnin toteutumisen. Mikäli tarkastuksessa havaitaan puutteita, antaa sisäinen tarkastus toimenpide-ehdotuksia tilanteen korjaamiseksi. Vastuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan saattamisesta ohjeen vaatimalle tasolle on aina vastuualuejohtajalla vastuualueensa osalta.